

ПРОЦЕСМИСЛЕННЯ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра УСФН

«Мої думки - це я сам. Ось чому я не можу спинитись! Я існую, бо я думаю, а не думати я не можу!» Стверджував французький філософ Ж. Сартр. Саме мислення та наші думки забезпечують нам можливість виходу за межі чуттєвого, розширює межі та глибину нашого пізнання, відображає суттєві зв'язки і відношення між предметами, через відомеведенасдоне відомого. Іншими словами : «Мислення – це завжди пошук і відкриття суттєво нового».

До розумової діяльності нас спонукають здебільшого проблемні ситуації, які є вихідним моментом мислення. Це ніби внутрішній конфлікт між знанням та незнанням. Причини виникнення проблемної ситуації – недостатність інформації, знань. Наявна проблема активізує людське мислення.

Процес мислення складається перш за все з аналізу та синтезу.

Аналіз – це інтерпретація фактів, відокремлення властивостей від об'єкта, виділення окремих його частин, елементів тощо. Наприклад, поділення тексту на фрагменти, епізоди сюжету та потім шукаємо конструктивні зв'язки між ними.

Синтез – практичне або теоретичне об'єднання виділених у процесі аналізу частин у нове ціле. В процесі розв'язання задачі аналіззакономірнопереходить у синтез, а синтезспонукаєпошукхарактернихознакновогоцілого, тобтокоженновийрезультатаналізузмінюєоб'єктмислення, зумовлюєнеобхідністьсинтезу.

Також у процесі мислення виокремлюються додаткові складові: порівняння абстрагування, узагальнення та конкретизація.

Порівняння – уявне зіставлення двох або кількох об'єктів з метою виявлення спільних чи відмінних ознак. Це елементарний процес, з якого починається пізнання.

Порівнюючи предмети чи явища, ми виділяємо найбільш спільні їхні ознаки і на цій основі здійснюємо узагальнення. Узагальнення – уявне згрупування предметів за загальними та істотними ознаками.

Абстрагування – уявне відокремлення істотних властивостей від неістотних та від предмета в цілому, визначення спільної ознаки, що характеризує певний клас предметів. Суть абстрагування як операції мислення полягає в тому, що сприймаючи певний предмет і виокремлюючи в ньому певну частину, розглядаємо виділену частину чи властивість незалежно від інших складових даного предмета. Ми абстрагуємось від інших ознак інформації, часто оперуємо такими абстрактними поняттями, як «число», «матерія», «сила», «величина», «колір» тощо. Однак при якісній характеристиці об'єктів ми переходимо від абстрактного до конкретного, тобто здійснюємо конкретизацію (п'ять яблук, червона квітка, високий юнак тощо).

Конкретизація - процес протилежний абстракції. У конкретних уявленнях ми не намагаємось виокремити різні ознаки чи властивості предмета, а, навпаки, намагаємось уявити ці предмети у всій їх різноманітності властивостей і ознак та взаємозв'язків.

Оформлення задачі в запитанні є першим етапом розумового процесу, бо перш ніж розв'язувати задачу, треба розкрити категорію, в межах якої лежать шукані зв'язки. Знайдений розв'язок задачі – це розуміння, тобто встановлення нових знань, яких набула людина.